СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ЧЕРВНЯ 1950. No. 144. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 23, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ГОДЯТЬСЯ НА 70 ПОВІТРЯНИХ ЧАСТИН ДЛЯ ОБОРОНИ

Вашингтон, 21. червня. — Представники сенату й палати репрезентантів, які ведуть переговори над вирівнанням розбіжностей в законопроєктах про оборону країни, погодилися, щоб повітряна фльота Злучених Держав була розбудована до 70 боєвих частин і до таких інших ескадронів та груп, як цього вимагатиме потреба. Ця згода не доведе зразу до повної розбудови, одначе дасть спроможність вставити відповідну суму гроша на її поширення вже в бюджеті на 1951 скарбовий рік. Теперішня кількість повітряних груп є обмежена законом до 48. Повітряні групи (частини) не є ясно означені. Вони різняться щодо числа літаків. Офіцери кажуть, що це залежить від того, чи якась частина складається з боєвих літаків, бомбардувальників чи розвідчих літаків. Тому якась частина може складатися напр. зі 100 боєвиків, або 50 бомбардувальників. Комбінація обох згаданих родів літаків з додатковими розвідчими літаками, може становити „частину" з 60 літаків. Відповідно до кількости літаків частини будуть мати теж і залогу та устаткування.

СЕНАТ ВІДКИНУВ ТОЧКУ ПРО ВІДОКРЕМЛЕННЯ РАС В АРМІЇ.

Підчас дискусії над продовженням закону про обовязковану військову службу сенат відкинув поправку Ричарда В. Россела з Джорджії, щоб дозволити добровольцям в армії жадати приділення їх до окремих расових відділів. Ця поправка перепала 42 голосами проти 29 і це промостило сенатові шлях до кінцевого голосування над продовженням теперішнього обовязуючого поборового закону.

ОБОРОНЦІ КОМУНІСТІВ ЗАКИДАЮТЬ НЕДОСТАЧУ ДОКАЗІВ.

Ню Йорк. — Підчас переслухання в апеляційнім суді для вирішення відклику одинадцяти засуджених комуністичних провідників, адвокати засуджених видвигнули закид, що уряд не дав ясних доказів на твердження, що комуністи приготовляли незаконну змову на скинення уряду. Оборонці Сечер, Ізерман і МкКейб вийшли з твердженням, що Комуністична партія має історичне право до революції на підставі конституційної поправки про свободу слова. За їхніми аргументами судова розправа проти комуністів була виплином „прилюдної гістерії, полювання на чарівниць і нападів на громадянські вольності". Відповідь на такі закиди мають дати представники прокураторії в суботу.

„ЮРИСДИКЦІЙНИЙ" СТРАЙК У ФОРДА.

Дітройт. — „Юрисдикційний" страйк у заводах Форда в Кантон, Огайо, став причиною застановлення праці й безробіття для 1,500 робітників. Тому, що ця фабрика виробляє три четвертини частин, потрібних до загального виробу авт, повстала загроза загального безробіття у фабриках Форда по цілій країні. Страйк не є одобрений автомобілевою юнією К.І.О. і його викликав місцевий відділ цеї юнії внаслідок непорозуміння з юнією ковалів, приналежною до А.Ф.П.

ГУБЕРНАТОРИ СКЛАДАЮТЬ ПОДЯКУ АЧЕСОНОВІ.

Вайт Солфур Спрінґ, В.. Вв. — Губернатор Френк Лош зі стейту Огайо вибраний предсідником конференції губернаторів, висловив подяку секретареві стейту Діновi Ачесонові за його дискусію закордонних справ. Резолюції в цій справі не зголошено на конференції тому, що деякі республіканські губернатори будуть кандидатами на на перевибір найближчої осени, отже це могло б викликати закид, що вони підтримують уряд конкуренційної партії без відкритого умотивування. На вибір губ. Лоша як предсідника погодилися обі партії. У спеціяльній резолюції конференція візвала уряд до належної оборони Аляски і заявилася за допущення Гаваїв та Аляски як окремих стейтів.

ТАЙДІНҐС ОПРОКИДУЄ ЗАКИДИ СЕН. МкКАРТІ ДОКУМЕНТАМИ.

Вашинґтон. — Сен. Милард Тайдінґс, голова слідчої підкомісії закордонних справ, заявив, що він два місяці провірював тайні документи в департаменті стейту для переконання, чи закиди сен. Йосифа МкКарті про нельояльність урядовців, мають яку підставу. Після провірки документів підкомісія прийшла до висновку, що закиди сенатора є безпідставні і що між урядовцями департаменту стейту нема ніяких комуністів. Так само опрокинув Тайдінґс закиди МкКарті, наче б деякі документи Федерального Бюра Інвестиґації пропали або були ушкоджені.

УПРАВИТЕЛЬ „ДЕЙЛІ ВОРКЕРА" ВІДМОВЛЯЄ СВІДОЦТВА В КОНГРЕСІ.

Вашинґтон. — Филип Барт, генеральний менаджер комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", відмовився складати свідоцтво перед комісією неамериканських діянь палати репрезентантів і його негайно натаврoвано за непослух Конгресові. Він мав посвідчити про існування шайки для фальшування паспортів для комуністів. Барт є уродженцем Варшави, до Америки приїхав 15-річним хлопцем. Палата репрезентантів ухвалила поставити 39 осіб під суд за відмову свідоцтва.

ШУКАЮТЬ ПОРОЗУМІННЯ В ФАРМЕРСЬКИХ ПРОГРАМАХ.

Мадисон, Вис. — Речники шости фармерських програм зійшлися на зазив Красвого Сметанкового Товариства для передискутування шости різних програм для добробуту американських фармерів. Між програмами є теж і урядова програма Бреннана. Дискусія довела до однозгідности в деяких точках і тому ухвалено покликати до життя красву раду, вибрану фармерами, для вирішення місцевих потреб фармерів у різних околицях.

ҐВАТЕМАЛЯ ОСЕРЕДКОМ СОВЄТСЬКОЇ ЗМОВИ ПРОТИ ЗДА

Вил Лиснер, кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс", прислав з Сан Хозе, на Коста Ріка, перший допис, датований 5 червня, про затії совєтських агентів на островах Карібського моря, яке притикає до Панамського Каналу. Він твердить, що комуністи під директивами Совєтів склали далекосяглий плян для зневечення міжамериканських стратегічних засобів і розбиття континентальної американсько єдности. Операції відбуваються потайки під проводом Комуністичної партії в Ґватемалі. Партія зорганізованих підпільно і для своїх затій дістає субсидії від совєтського уряду. На ділі вона є правою рукою урядового Совєтського Інформаційного Бюра, яке вживає Ґватемалю за базу для інфільтрації пяти або шости інших республік Центральної Америки. Лиснер відбув спеціяльні двомісячні студії комуністичних конспірацій проти Злучених Держав і їх вислід подає тепер до прилюдного відома. На свої твердження кореспондент має не тільки усні свідоцтва високих урядовців центрально-американських республік, але й документи.

АМЕРИКА ВІДКЛИКАЄ ВІЙСЬКОВОГО АТАШЕ З РУМУНІЇ.

Вашинґтон. — Румунський уряд зажадав відкликання американського відпоручника військового аташе, кап. Гершела Гутсінпілера з Букарешту. Як підставу до такого жадання Румунія видвигнула закид, що Гутсінпілер переховував в амбасаді амуніцію для підтримання заговірників проти румунського режиму, а потім вкинув її до озера недалеко Букарешту. Американський уряд у відповідь на такі закиди заявив, що амуніція, яку скинено до ставу, була залишком амуніції з воєнних часів і то в дуже малій кількості, з про якусь змову з заговірниками нема мови. Загалом, каже департамент стейту, вкинення амуніції до ставу представляє Румунія в перекрученім виді для поширення агітації. Америка відкличе згаданого капітана зі служби і поробить відповідні застереження на майбутнє.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИЇДЕ ДО АМЕРИКИ.

Ню Йорк. — Король Павло і королева Фредерика з Греції відвідають Злучені Держави. Підготова до відвидин вже йде вперед. Тому вістку оприлюднив новоназначений грецький амбасадор д-р Атанасіос Г. Політіс, який щойно приїхав окраблем до нюйорської пристані.. Він заявив, що небезпека комуністичної інфільтрації в Греції вже минула.

БУВШІ ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ МОЖУТЬ ЇХАТИ В КАНАДУ.

Винипеґ, Канада. — Упродовж кількох років Комітет Українців Канади робив старання перед урядом Канади в справі дозволу для приїзду членів Української Дивізії як іміґрантів до Канади. Остання делеґація в Оттаві в складі о. д-ра В. Кушніра, посла з Манітоби І. Соломона і гром. В. Гультяя з Торонта, при чинній участі федерального посла Ів. Дікура, увінчалася успіхом. Федеральний уряд в Оттаві згодився допустити членів Дивізії як іміґрантів. (Новий Шлях")..

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ СЕНАТ ВІДКИНУВ ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ ЧЕРВОНИХ

Кенберра, Австралія, 22. червня. — Австралійський сенат, перевагу в якому мають лейбуристи, відкинув вчора ухвалений вже палатою депутатів законопроєкт про заборону комуністичної партії в країні. Сенат виніс таке рішення головно тому, що палата депутатів не прийняла поправок сенату щодо обтяження уряду коштами доказів, що підозрілі організації є справді комуністичні та щодо права кожного комуніста на суд перед лавою присяжних. Рішення сенату відтягне ще на деякий час, можливо кілька місяців, остаточне проголошення комуністичної партії нелегальною.

НОВА СТАДІЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ ЦЕРКВИ В МАДЯРЩИНІ

КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД НАЗИВАЄ ЄПИСКОПІВ „ВОРОГАМИ МИРУ"; ШУКАЮТЬ НОВОГО ПОРОЗУМІННЯ З УРЯДОМ

Будапешт, 22. червня. — *Припинена хвилево під натиском світової опінії боротьба большевицького режиму Мадярщини проти Католицької Церкви в тій країні починає розгорюватися знову та прибирати ще більш жорстокі радикальні форми.* Сьогодні вранці міністер внутрішніх справ Йосип Ревай повідомив про перші масові арешти монахів та інших осіб, зв'язаних з Церквою. Акцію започаткував виступ того ж міністра два тижні тому, коли то він назвав лаву єпископів, найвищу церковну владу в країні, „ворогами миру". Він тоді теж заповів „більшу пропаґандивну акцію" проти католицької ієрархії, священства та вірних. Свої погрози Ревай мотивував тим, що в інших східно-европейських країнах практично доказано можливість порозуміння і впорядкування та погодження церковних справ з державними, як це зроблено в Польщі. Мадярські єпископи початково не реаґували на ці погрози і аж вчора, як почалися масові арешти, вони виявили готовість почати з урядом нові переговори, яких уряд домагався вже від деякого часу.

ПОЛЬЩА — ОДИН ВЕЛИКИЙ КОНЦЕНТРАЦІЙНИЙ ТАБОР

Берлін, 22. червня. — Нові втікачі з Польщі стверджують, що та країна тепер перемінилася в один великий концентраційний табор, в якому 10% комуністів держить під страшним терором і знущанням 90% населення. Ціла країна вкрита густою сіткою припадкових або примусових сексотів, що свого власного спасіння ради посилають на загибель навіть своїх найближчих.

КУБА ЗАМОВИЛА В АНГЛІЇ АВТОБУСІВ НА 10,000,000 ДОЛЯРІВ

Лондон, 22. червня. — Британія одержала від Куби найбільше долярове замовлення: 620 автобусів за 10,000,000 долярів. Замовлення виконає одна з найбільших британських фірм експорту важких торговельних автомашин. Автобуси мають заступити перестарілу трамвасву систему в Гавані.

НОВА ХВИЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ В УКРАЇНІ

Рим, 22. червня. — Згідно з одержаними тут інформаціями, совєтська окупаційна влада в Україні намагається, в підготовці до нової війни, зліквідувати поширений в Україні рух спротиву новим жорстоким терором проти загалу населення. „Коллегаменто", офіційний орган громадського Комітету Католицької Акції у Ватикані, подає, що большевицькі військові трибунали в Києві і Одесі засудили в часі від 12-го січня, тобто від хвилі повновного введення кари смерти, до кінця березня ц. р. поверх тисячу осіб на розстріл за „зраду родини, саботажі і шпигунство". Засуджені — це переважно молодь, в цьому багато вояків совєтської армії. Ватиканський журнал подає свої відомости на підставі звідомлення німецького єзуїта Шекалі, що в перебранні за совєтського залізничника промандрував по всій Україні і тепер вернувся до Риму.

ДОЛЕС ПОЧАВ НАРАДИ В ТОКІО

Токіо, 22. червня. — До столиці Японії прибув вчора республіканський дорадник державного департаменту, Джан Фостер Долес, і негайно почав наради з представниками американського військового управління та японського уряду. — Ціллю його нарад має бути провірка можливостей підписання сепаратного мирового договору між Японією і західними аліянтами.

КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИЙ АРХИЄПИСКОП В ОБОРОНІ „ЧЕРВОНОГО ДЕКАНА"

Лондон, 22. червня. — Кентербурійський архиєпископ, д-р Джофрі Фишер, виступив вчора в обороні свого „червоного декана", д-ра Гюлета Джансона, вважаючи, що він „не є анти-християнином", хоча й має симпатії до Кремля.

СТАЛІН „ДЕБАТУЄ"

Москва, 22. червня. — На сторінках місцевої партійної „Правди", де велася дискусія між совєтськими мовознавцями на тему клясового чи безклясового походження мови, Сталін забрав слово і в довжелезній на півтора сторінки статті порозставляв по кутах тих дискутантів, що за „помилками" Марра обстоювали „клясове походження" мови. Сталін твердить, що Марр (совєтський філолог) помилявся в своїй теорії про клясовий розвиток мови, бо кожна мова є результатом цілої історії народу та цілого ряду епох. Сталін заперечує думку, що мова є частиною надбудови суспільства і змінюється разом зі зміною суспільного ладу. Тим самим він відкидає потребу творення окремої „совєтської" мови, вважаючи, що російська мова цілком добра для большевиків в Росії і поза нею.

ФРАНЦІЯ МОДИФІКУЄ ПЛЯН ШУМАНА ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ АНГЛІЇ

Париж, 22. червня. — Жан Моне, міністер плянування і головний автор Пляну Шумана, повідомив на вчорашній сесії представників шістьох західно-европейських країн, що цей плян буде змодифікований, головно відносно „верховної влади" так, що її рішення підлягали б ще окремому парляментарному і правному розглядові. — „Верховна влада" передбачена в Пляні Шумана як наддержавне тіло, що координувало б продукцію і збут злучених на підставі цього Пляну европейських стальних і вугільних промисловостей. Модифікація Пляну в цій справі є виразною уступкою для притягнення до нього Англії, уряд якої, зокрема урядова Лейбуристська партія, висловили свої застереження, бо така верховна влада автоматично обмежувала б державну суверенність договірних країн. Згідно з поправкою Пляну, мав би бути створений не тільки арбітраційний суд, який мав би апробувати всі рішення нової влади, але теж „спільна міжпарляментарна асамблея", яка щорічно розглядала б працю цеї влади на публичних дебатах. Після зголошення цеї модифікації, міністер Шуман висловив надію, що Британія тепер прилучиться до країн — ініціяторів пляну та вишле свого представника ще на цю конференцію.

АТЛІ ОБСТОЮЄ СТАНОВИЩЕ БРИТАНІЇ

Лондон, 22. червня. — Лейбуристський премієр Британії, Клеменс Атлі, заявив вчора, що у відповідь на домагання консервативно - ліберальної опозиції, щоби уряд провірив своє становище щодо пляну Шумана та вислав свого представника на конференцію в Парижі, уряд на понеділковій сесії парляменту, на яку й заповіджено опозиційне домагання, обстоюватиме своє дотеперішнє становище в цій справі в цілій повноті. Атлі теж вияснив, що між лейбуристами щодо цього немає жадних розбіжностей і тому теж немає побоювань, щоби опозиційна пропозиція могла бути переголосована в парляменті.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Париж, 22. червня. — Французький міністер фінансів, Моріс Пече, поінформував вчора парляментарний фінансовий комітет, що господарство країни досягнуло стан здорової стабілізації, хоча ще помітний застій в промисловості. Міністер зокрема привітав закінчення інфляції, заявляючи, що як Асамблея прийме узгіднені з урядом видатки, тоді вже теж не буде потреби підвищувати податки.

ПОЛІТИЧНА ПОЇЗДКА ГЕН. ФРАНКО

Більбао, Еспанія, 22. червня. — Ген. Франко відвідав в останніх днях це місто і його область, що завжди вважалися бастіоном спротиву проти його режиму. Не зважаючи на всю пропаґанду і навіть погрози ворогів Франка, поїздка мала майже тріюмфальний характер. Закордонні спостерігачі роблять з того висновок, що ген. Франко справді держить контролю цілої Еспанії міцно в своїх руках.

ФРАНЦІЯ ЗАПОЧАТКОВУЄ АКЦІЮ ДЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ З НІМЕЧЧИНОЮ

Париж, 22. червня. — Французьке міністерство закордонних справ сьогодні повідомило, що воно запропонує Злученим Державам Америки і Великобританії проголосити деклярацію, що воєнний стан з Німеччиною закінчено з днем 5-го червня 1945-го року, коли західні головнокомандуючі підписали умови німецької капітуляції та перебрали спільну контролю тої країни. Франція вважає це єдино можливим способом закінчити все ще існуючий воєнний стан без окремого мирового договору. Відповідний меморіял на цю тему французький уряд передасть діючому комітетові західної „великої трійки", що збереться на свої чергові наради в Лондоні в дні 3-го липня. Свою пропозицію Франція мотивує тим, що націонал-соціялістична Німеччина, після підписання безумовної капітуляції перестала існувати, *отже воєнний стан не може продовжуватися* з кимось, що не існує. В британських колах висловилися позитивно на цю тему і пропозицію з вдоволлям прийнято теж в Німеччині.

СХІДНА НІМЕЧЧИНА РЕЗИГНУЄ З ПРЕТЕНСІЙ ДО СУДЕТІВ

Берлін, 22. червня. — Заступник премієра маріонеткового східно-німецького уряду, Волтер Ульбріхт, заповів сьогодні в Празі, що цей уряд офіційно зречеться всіх претенсій до замешкалої колись двома мільйонами німців території Судетів. Велику частину населення Судетів після війни „репатрійовано" до Німеччини. Ульбріхт прибув вчора літаком до столиці Чехословаччини, — заповідаючи переговори не тільки в справі Судетів, але теж в справі „повної" господарської, політичної і культурної співпраці між обома країнами.

БАО ДАЇ У ФРАНЦІЇ

Париж, 22. червня. — До Франції прибув вчора визнаний західними аліянтами голова В'єтнамської держави в Індокитаю, Бао Даї. Він залишиться у Франції на відпустці протягом шістьох тижнів. Він заявив, що він не братиме участи в нарадах над спільними проблемами, що вкоротці мають тут відбутися між представниками Франції, В'єтнаму, Ляос і Камбодії.

ЩЕ ОДНА „ВІЛЬНА" КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ В НІМЕЧЧИНІ

Діссельдорф, Німеччина, 22. червня. — Йозеф Шаппе, старий комуністичний провідник і видавець, заповів тут сьогодні створення „нової незалежної комуністичної партії Німеччини", яка ставить собі за мету — боротьбу проти Кремля та відданих йому німецьких комуністів. Шаппе був „вичищений" з „правовірної" комуністичної партії минулого лютого.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАГРОЗЛИВА БАЙДУЖНІСТЬ

Ще ніколи не були ми в Америці в такому доброму положенні, коли йдеться про акцію освідомлювання американського народу щодо української справи, як у теперішньому часі. Щобільше, можна твердити, що американський нарід ставиться назагал з симпатією до українських визвольних змагань. Навіть у тій частині американської преси, яка довгий час представляла боротьбу українського народу за державну самостійність у фальшивому світлі, нема тепер бодай цеї давньої злоби, яка добачувала у цій боротьбі чужу інтригу. Отже є тепер добра нагода пропагувати правду про Україну при допомозі книжок і журналів, чи теж надсиланням до американських газет статтей або хоч листів до редакції з спростуванням неправдивих інформацій про Україну. Таких нагод давніше не було, а як були, то траплялись дуже рідко. Правда, ще далі не так то легко впливати на урядову політику в українській справі, але й тут є різні можливості, бо конфлікт демократій з Москвою так розвивається, що силою обставин теж і департамент стейту буде змушений приділити Україні більше уваги.

Ці обставини повинні нас усіх підбадьорювати. На таку нагоду ждали ми дуже довго, а коли вона тепер зявилась, ми повинні її повністю використати. Але чи так є? Чи є в нас бодай той дух, яким ми жили до часу другої світової війни? Чи ми маємо те завзяття, з яким ми ставили тут чоло ворогам самостійної України навіть у часі війни, коли ті вороги мали великий голос і вплив?

Хто приглянеться добре теперішнім вічам, народним святам, чи різним імпрезам, а в першу чергу нашій жертвенності на народні потреби, той мусить завважити, що зайшли якісь великі зміни в старому громадянстві й то зміни на гірше. Нема в нас давнього духа завзяття і жертвенности. А як говорити про нову імміграцію, то теж не все гаразд, хоч вона може мати дещо на своє виправдання. Канадійський „Наш Вік" (з 17 червня), обговорюючи потребу політичної й матеріяльної підтримки Української Національної Ради, пише, між іншим, таке: „Катастрофічна байдужість абсолютної більшости серед нової еміграції абсолютно до всього, крім свого шлунка і власного „святого спокою", з одного боку, і махновщина певної частини з-поміж активнішого елементу, з другого, — це одні з основних причин, що не дозволяють надто оптимізувати ситуацію". Не хочемо думати, що є аж так зле, але годимось, що таки треба „порушити олімпійський спокій і сонливу байдужість більшости, так би мовити, нашого громадянства", бо вони наглядні.

Добре знаємо, хто є ворогом тої слушної справи, яку обороняємо, і де він находиться та яких вживає тут способів, щоб Україна навіть і по новім катаклізмі не стала вільною і самостійною. Для боротьби з ним маємо політичну організацію — УККомітет. Маємо і другу установу для дальшого рятування українських скитальців в Европі — ЗУАДКомітет. Як політична, так і переселенча акція вимагають сьогодні нових зусиль, а з ними і нових пожертв від українського загалу в Америці. Одним словом, маємо добру нагоду зробити добру роботу, велику і благородну. Є теж відповідні сили для такої праці. Бракує тільки сильнішого відгомону з боку загалу.

Особисті дорадники президентів

Покликання В. Аверела Гаримана до Білого Дому як особистого помічника-дорадника президента Трумана викликало в політичних колах здивування. Але не тому, що відновлено недавно традицію Вилсона й Френклина Рузвелта, а тому, що Труман, як обіймав владу, заявився проти приватних дорадників у закордонних справах. При оповістці про назначення Гаримана виразно сказано, що він буде дорадником в „холодній війні", себто у найважливішій тепер міжнародній події.

Сучасна генерація ще памятає, який великий вплив мав полк. Едвард Гавс, особистий дорадник президента Вилсона. Полк. Гавса висилав Вилсон часто як свого особистого представника закордон, не повідомляючи про це департаменту стейту. Історики беруть Вилсонові таку поведінку за зле, приписуючи Гавсові накидування президентові власних замислів, а Вилсонові зречення частини своїх прерогатив на користь приватної людини.

Роля Гері Гопкінса, особистого дорадника през. Френклина Д. Рузвелта, ще докладно не насвітлена, бо ще закороткий час від смерти президента і його прибічника. Одначе в памяті остаються самостійні поїздки Гопкінса до Совєтів та його подорожі при боці президента на міжнародні конференції. Спомини, з тих часів, оприлюднені після смерти Рузвелта, наводять не одного читача на думку, що Гопкінс є у великій мірі відповідальним за теперішнє важке положення, в якій опинилася Америка через надто угодове відношення до Совєтів.

Про виправи особистого Рузвелтового посла до Ватикану, Мирона Тейлора, мало знаємо, а навіть певно не знати, чи він вже свою місію скінчив, чи ні. Одначе це є посольство особливого значення, бо воно не є означене законом.

У згаданих випадках маємо до діла з послами, яких імена не предявлено сенатові до затвердження, як цього вимагає конституція, хоч видатки на їх утримання покривав федеральний скарб. Особисті асистенти, як дорадники або посередники президентів, зменшують значення офіціяльних амбасадорів і тому мусять викликувати негодування, в першу чергу секретаря стейту та й інших кабінетних секретарів. Труман за часів свого урядування як віцепрезидент мусів мати такі самі почування, бо негайно після того, як він обняв владу президента, він передав усі закордонні справи до належного департаменту і підтримував якнайбільшу незалежність департаменту, хоч міг покликати секретаря стейту на розмову до себе.

Тому, що так було, несподіване відновлення становища особистого дорадника президента, спричинило різні коментарі. Кореспонденти, які відвідують Білий Дім, вказують на важливий момент, у якому це сталось. Події, про які раз-у-раз звідомляють з закордону, набирають такого значення, що президент такої країни, якою є Злучені Держави Америки, мусить не тільки мати найточніші вісті, але й фахове їх насвітлення.

Коли йдеться про Гаримана, то загальна опінія про нього така, що він справді надається на довірочного дипломатичного дорадника президента. Його всесторонній досвід і дотеперішні осяги кажуть надіятись, що він вивяжеться з свого важливого завдання.

„КРОК ДАЛЬШЕ"

В Парижі тількищо почалася конференція представників шістьох континентально-европейських країн в справі практичного здійснення т. зв. Пляну Шумана відносно злиття та підпорядкування одній „вищій владі" европейської важкої індустрії. Державний секретар Дін Ачесон свого часу назвав цей плян „кроком дальше" в змаганні до створення одної мирної спільноти европейських народів, виявленому вже в створенні Европейської Ради та цілому ряді більше чи менше практичних заходах.

Коротко щодо самого пляну. Сам по собі він не є новістю, а радше першою конкретною спробою здійснення давніх мрій французьких і німецьких індустріялістів. Він передбачує злиття та підпорядкування одній „вищій владі" европейської важкої індустрії, зокрема німецької і французької вугільної та стальної промисловостей, що мало б створити нову конкретну базу для майбутньої европейської федерації, для нового господарського і соціяльного прогресу, з кінцевою метою забезпечити тривкий мир. В теперішній конференції беруть участь представники Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голяндії і Люксембургу, що вже заздалегідь погодилися з принципами і цілями пляну, а тепер мають обміркувати тільки можливості і засоби його практичного здійснення.

Становище Британії, яка в нарадах не бере участи, але яка в цій проблемі максимально заінтересована, ще не цілком з'ясоване. Уряд зі свого боку погоджувався взяти участь в конференції, але зі застереженням, що насамперед буде обговорений плян як такий, отже сама його доцільність. Урядова лейбористська партія проголосила окремий маніфест, в якому зайняла виразно негативне становище до пляну та до всіх інших заходів, що мали б якнебудь обмежувати національну суверенність договірних країн. Консервативна опозиція, разом з лібералами, гостро виступає проти такого становища уряду і його партії, критикуючи їх тактику і хоча сама не висловлюється точно за чи проти пляну, проте вважає, що британського представника не повинно бракувати на конференції в Парижі. З цих внутрішньо-британських розбіжностей робиться оптимістичний висновок, що теж і Британія раніше чи пізніше прилучиться до того руху, що має радикально змінити дотеперішній курс історичного розвитку в співбутті европейських народів.

Плян Шумана, в його теперішній формі та з його політичними і господарськими пов'язаннями, одним помахом передав в руки Франції ініціятиву в справі европейського об'єднання та зробив Париж знову столицею европейського континенту. Під цим оглядом на окрему увагу заслуговує коментар на цю тему, надрукований Н. Й. Таймсом, що своєю фразеологією і становищем цілком відповідає висловленим досі офіціяльним американським коментарам.

Н. Й. Таймс вважає, що за цим пляном криються далеко основніші сили, як ці, що їх виявлено самим пляном, його господарським характером та його апаратурою. Сьогодні ці сили лучаться та шукають виявлення однаково, як внаслідок війни, що зредукувала всі континентальні країни до категорії другорядних потуг, так і внаслідок наявної комуністичної агресії, що загрожує всім. Проте, ці сили можна вважати далеко старшими і далеко глибшими ніж модерний націоналізм, соціялізм або комунізм. Вони мають своє коріння як в почуваннях, так і бажаннях та потребах народів. Своєю суттю вони сягають до ідей, зв'язаних з іменем Карла Великого, старинного короля франків, якого вважають за свого французи і німці, та з традицією „Святої Римської Імперії", що у відповідній мірі символізує об'єднання західно-европейського світу.

Інтересно, що цю ідею беруться тепер здійснювати від найдальших в практичному розумінні основ теж особи, які своїм народженням, вихованням, наставленням і діяльністю належать до того спільного західного світу: Роберт Шуман, уродженець Люксембургу, що виріс в німецькій імперії і тепер є міністром закордонних справ Франції; Конрад Аденауер, „райнлендер", що після першої світової війни піддержував думку незалежної Надренської республіки та який сьогодні є канцлером федеративної Німеччини; Альчіде де Гаспері, колишній про-італійський член австрійського парляменту, що сьогодні є премієром Італії. Всі ці сили і традиції та змагання мають тепер своє виявлення головно в християнсько-демократичних або християнсько-соціялістичних партіях, що заступають приблизно ту саму думку та грають приблизно ту саму ролю в усіх країнах Західної Европи.

Плян Шумана, в обличчі таких міркувань, є справді важливим „кроком дальше" до великої мети: вільної спільноти вільних народів.

Микола Приходько, Торонто.

„Четвертий" симптом російської кризи

I.

Аналізуючи фактори, що спричинюють сьогоднішню кризу тоталітарного режиму в СССР, автори статтів, вміщуваних в пресі Нового Світу, майже завжди обходять мовчанкою один з найважливіших її симптомів. Я маю на увазі глибокі національні антагонізми в СССР, які при певній ситуації можуть чи не найсильніше спричинитися до руйнації того колоса на глиняних ногах, що сьогодні претендує на світове панування. На жаль не згадує про цей симптом теж і Елсворт Реймонд в своїй цікавій статті "Russian Triple Crisis", поміщеній у „Сатордей Івнінг Пост".

Велика скількість громадян американського континенту переконана (звичайно дякуючи російській червоній і білій пропаганді), що СССР — це Росія, тобто країна заселена людьми, які вважають себе росіянами, думають по-російськи. Інша частина уявляє СССР як вільне об'єднання окремих народностей, подібне до ЗДА. Останнє хибне уявлення найактивніше проповідує комуністична пропаганда всього світу. І лише меншість, краще обізнана з правдивим станом речей, не поділяє ні першої ні другої концепції.

Закордонним журналістам і навіть дипломатам, що перебувають переважно в Москві, — справді російському центрі СССР — тяжко помітити, а тимбільше проаналізувати цю справу. Підчас же їхнього перебування в інших національних республіках, де бродить національний фермент, вони завжди оточені людьми, що не скажуть їм будьщо про це. Очевидно більше можливостей побачити ці явища мали ті, що десятки років прожили в СССР.

Насамперед треба ствердити, що СССР це 200 мільйоновий конгломерат понад 100 націй і народностей, з'єднаних в одну імперіялістичну державу силою московської зброї, ще за царських часів і пізніше, за часів панування нового кремлівського диктатора — Сталіна. Власне російська національність начислює там лише близько 90 мільйонів.

Ще 1853 р. „ідейний батько" комунізму, К. Маркс, писав в „Ню Йорк Трибюн":

„...Я посилаюсь до маси придбань Росії після Петра Великого: російський кордон наблизився до Берліна, Дрезна й Відня на 700 миль, до Стокгольму на 630 миль; до Тегерану на 1000 миль... Загальні придбання Росії за останні 600 років дорівнюються розміром і значенням усій імперії, яку вона мала до того часу в Европі..."

А в другій статті, того ж часу, Маркс додає:

„...Як певне те, що завоювання йде завоюванням, анексія йде за анексією, також певне й те, що завоювання Росією Туреччини було б прелюдією до анексії Угорщини, Прусії, Західної України, до остаточної реалізації слов'янської імперії, про яку мріють деякі фанатичні панслов'янські філософи... Спинити російський плян анексій — найневікладніша справа!"

Коментарі зайві. Учень Маркса — Сталін перевершив сьогодні усіх російських царів і всі передбачення свого вчителя. Можна не сумніватися, що коли б Маркс написав так сьогодні, Сталін назвав би його англо-американським імперіялістом. Недарма його вчення коректує Москва тепер.

Сьогоднішній зріст СССР, що називає себе вільною сім'єю народів" іде старими стежками збройного диктату народам. Тільки тактика в дечому відмінна від старих часів. Москва реклямує себе „батьківщиною всіх народів світу, поневолених капіталізмом" і захоплюючи під свою опіку нові території, називає насильство і навіть народовбивство визволенням. Добре зауважив в одній з своїх останніх промов кол. президент ЗДА Гувер, що там, де Москва зустрічає сильнішого

(Продовження на стор. 3-тій)

Ольга Мак.

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

25)

І мене хапає в обійми професор — жидок, що так героїчно боронив мою жінку на державному іспиті.

Вітаємося щиро.

—Ну, як? — питає він мене. — Залишаєтеся далі на роботі?

— Думаю, що ні, хоч директор мене дуже запрошує.

— Ага! Запрошує! Певно, що буде запрошувати! Ви ж знаєте, що у нас була ціла катастрофа з вашими годинами. Куди тільки дирекція не зверталася, куди тільки вона не писала, а на ваше місце кандидатури не могли знайти. То такий тяжкий і слезький з політичного боку предмет, що тільки направду відважні люди беруться його викладати. А тепер директор буде ще більше натискати, щоб ви лишилися. Він піде, на які завгодно вимоги!

— Чому?

— Як чому?!... Хіба ви не розумієте?! По-перше, я вам сказав уже, що фах ваш тепер дуже цінуться, а по-друге, ви вже перейшли „чистилище" і вважаєтесь політично певним на 100%. Коротше кажучи, ви є тепер такою рідкістю, що зробите блискучу карієру!

„Коли б директор знав, як представляється моя справа з протестом прокуратури, то напевно так би мене не запрошував!..." — подумав я, але в голос нічого не сказав!

На другий день я вже був в обласному суді.

По довгій біганині і запитах мене з великими труднощами допускають до предсідника суду.

— Ваших документів у нас нема: ми їх вислали з вашим рекурсом до Верховного Суду УРСР і назад не дістали. Їдьте до Києва.

— Товариш предсідник, — спитав я, — чи не можете ви мені сказати, хто був той старшина НКВД, котрий 6-го травня приїхав до в'язниці і забрав у мене копію вашого вироку?

Предсідник помітно змішався і постарався вдати здивованого:

— Копію вироку? У вас? Не знаю... Коли це був хтось з НКВД, то ви туди і зверніться.

— Власне, що в НКВД також не знають.

— То спитайте в прокуратурі.

Іду до прокуратури.

Мене рішучо відмовляються приймати, але я вперся і нарешті добився побачення з обласним прокуратором. Розповідаю йому цю таємничу справу і питаю:

— Скажіть мені, хто це був і для чого забрав копію вироку?

— Мені про це нічого невідомо! — різко відповів прокуратор.

Дивна річ! — сказав я. — До в'язниці приходять якісь люди, роблять щось на власну руку, і ніхто не знає, що це за одні і чого хотять!...

Після того я виїхав до Києва.

У Верховному Суді мені сказали, що мої документи разом з вироком вони переслали до обласного суду і більше про них нічого не знають, але коли справу має в своїх руках прокуратура, то правдоподібно, що документи мають бути в прокуратурі.

Пішов я до прокуратури.

— Ваших документів ви не дістанете, бо вони разом з протестом пішли вже до Москви, — сказали мені в прокуратурі. — Хіба напишіть до Москви, або поїдьте туди, то, може, вам їх звернуть...

Я звернувся до свого адвоката.

— Що ж я вам пораджу?! — співчуливо розводить руками адвокат. — Це затримання документів є цілком протизаконним, бо коли ви є звільнені, то мусите мати документи на руках... Як би це зробила якась інша установа, то я би вам порадив звернутися до прокуратури. Але, коли це робить сама прокуратура, то скаржитись нема куди. З прокуратурою ж судитися не будете! Це дійсно парадоксально!...

Змучений і поденервований, я врешті махнув рукою на все і на ризико поїхав до родини в М.

„Безпашпортний".

Першим моїм обов'язком, коли я приїхав до родини в Б., було піти до міліції і зареєструватися на право мешкання.

Вислухавши всю мою справу, представлену в стислих рисах, начальник сказав:

— На жаль, ми не можемо вам дозволити тут перебувати, оскільки ви не маєте пашпорту. Тим більше, що наша область є прикордонна!

—То що мені тоді робити?

— Їхати назад.

— Але ж, дозвольте! Куди „назад"? Давніше я з цілою родиною мешкав в Х. Тепер я там не маю ні праці, ні права на побут, так саме, як тут. Тут, принаймні ще хоч маю годину, а жінка працює.

— Це нічого не змінює! Жінка перебуває тут законно, а ви без пашпорту жити у нас не можете.

— В такому разі дозвольте мені перебути бодай якийсь час, поки я напишу до Москви і дістану відповідь.

Начальник міліції подумав, зателефонував до начальника НКВД і нарешті згодився.

— Добре! Даємо вам право на побут на два тижні. Оскільки пашпорту не маєте, то мусите щодня приходити і реєструватися особисто. При тому раджу вам у власних інтересах добитися якнайскорше відповіди з Москви.

Прийшовши додому, сідаю і починаю писати: до Верховного Суду СРСР і до Верховної Прокуратури в Москву, до секретаря Центрального Бюра Комуністичної Партії України Хрущова в Київ і навіть до самого Сталіна.

Від Верховного Суду Союзу і Верховної Прокуратури відповідь взагалі не прийшла. Хрущов повідомляв коротенько, що мого листа він передає на розгляд... Київської Прокуратури, а від Сталіна писав якийсь його секретар і радив звернутися до Верховного Суду і Верховної Прокуратури в Москву...

Дмитро Дорошенко.

СПОМИНИ

ПРО ПЕРЕБУВАННЯ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО В РОСІЇ ПІДЧАС ВІЙНИ

2) (Продовження)

Так виглядала проповідь у жандармській інтерпретації. Вона дала привід почати репресії. 30. серпня в помешканні Митрополита зроблено трус. Цей трус продовжувався і 1. вересня. На другий день, отже 2. вересня, Митрополитові заявили, що він перебуває під домашнім арештом. А 6. вересня вивезено його в автомобілі через Золочів у Броди, звідкіля залізницею відправлено в супроводі жандармів до Києва. Арешт і зсилку зроблено з наказу командуючого 8-мою армією генерала Брусілова. Того ж дня 6 XI. галицький генерал-губернатор гр. Бобринський вислав таку телеграму до київського губернатора Сукавкина: „Седьмого вечером прибудет в Киев в особом вагонѣ арестованний епископ Шептицкій, висланний под конвоем из Львова в сопровожденіи секретарія и двух слуг. Предполагается дальнѣйшее слѣдованіе в Нижній-Новгород, но возможно измѣненія маршрута на Руминію. До полученія Вами распоряженія Главнокомандующого прошу принять мѣри к временному пребиванію его в Кіевѣ".

Отже зпочатку вагались, що зробити з арештованим Митрополитом: чи везти його в глиб Росії, чи випустити на волю, виславши його тільки за кордон, через Румунію. Але це хитання, видко, було недовге. 7-го вересня увечорі Митрополит прибув до Києва й його відвезено до готелю „Континенталь", а на другий день київський директор поліції Горностаєв видав розписку ротмістрові, що приїз Митрополита, що він 7. вересня в 11 г. 50 хв. вечора „прийняв" Митрополита Шептицького з його секретарем, духовником і слугою. Ні міняти маршруту, ні затримуватися у Києві Митрополитові не довелось: 8. вересня його відправлено до Нижнього Новгорода, звідкіля через деякий час перевезено до Курська. Духовник о. Боцян, ректор Семинарії, вернувся до Львова по гроші, як каже офіційний документ.

4. жовтня гр. Бобринський телефонує до головнокомандуючого, що о. др Боцян просить дозволу вернутися до Митрополита й зоставатись при ньому для виконування обов'язків духовника (сповідника). На це головнокомандуючий генерал Іванов відповів: „Деньги переслать, а ѣхать Боцяну рано, соберите свѣдѣнія о Боцянѣ". Відомості зібрано й ген. Іванову на другий же день вислано телеграму: „Священник Боцян состоял ректором уніятской духовной семинаріи, вел ее в украинском направленіи, близкое довѣренное лицо Шептицкого". Самозрозуміло, що дозволу їхати о. дрові Боцянові не видано. Тоді, щоби дати якусь розвагу вязневі, зі Львова вислано деякі книжки. Звелено ці книжки дати на цензуру редакторові „Львовскаго Военного Слова" капітанові Наркевичеві й цей дав свою резолюцію: „Препровождая при этом 3 тома книг, предназначенных для отправки графу Шептицкому, сообщаю, „Вечірня" и „Утреня" представляють из себя сборник молитв на малороссійском языкѣ, по ритуалу т. назв. „уніятской церкви". „Epistolae (sic) Teologiae Moralis Universae" — представляет из себя сокращенное изложеніе т. наз. нравственной теологии (как, по ученію католической церкви, достигнуть вѣчной жизни). „Compendium Theologiae Moralis" Lehmkuhl'я представляет из себя подробное изложеніе той же теологіи. Хотя послѣдная книга принадлежить перу іезуѣта, тѣм не менѣе, во всѣх предложенних просмотру сочиненіях нѣт ничего предосудительнаго (!), тѣм болѣе, что теологическія размишленія как нельзя болѣе соотвѣтствуют созерцательному настроенію адресата". — Так закінчує свою резолюцію офіцер, якому випало бути цензором того, що можна, а чого не можна читати Митрополитові. Мені ввижається певна іронія в словах капітана Наркевича[3]) з приводу цего доручення, яке йому припало.

І наслідком цеї резолюції книжки разом із 1.000 рублів переслано курському губернаторові для доручення вязневі Митрополитові.

Тимчасом о. др. Боцян знову подав прохання дозволити йому поїхати до Митрополита. Граф Бобринський запитав ген. Іванова й той відповів так: „Могу розрѣшить при условіи, если свиданіе будет происходить в присутствіи жандармскаго офицера и без прав исповѣди". На цих умовах о. Боцянові дозволено їхати, про що сповіщено курського губернатора Муратова, котрий зараз же відповів телеграмою, що „преподанния указанія (про умови побачення) точностю будуть исполнени". О. др. Боцян виконав свою місію й вернувся до Львова. Але його скоро потому арештовано й весною 1915 р. вивезено до Єнісейської губернії, разом із дром В. Охримовичем, В. Шухевичем, К. Малицькою та ін. особами.

Митрополит жив у Курську, здається до кінця 1915 року. Мешкав він у готелі, що звався „Гостинница Полторацкаго" (по імени власника) на Дворянській вулиці, під дуже строгою вартою. Зимою 1914-15. р. приїхав до мене в Київ мій знайомий білорус інж. І-кий. Він повідомив мене у великому секреті, що їде до Курська, з доручення пок. Ів. Луцкевича, щоби спробувати навязати контакт з Митрополитом. Ми умовилися, що коли це вдасться, то переписка від Митрополита буде адресуватися на моє імя, а я вже відправлятиму її далі до тих людей з Галичини, з якими би Митрополит хотів навязати контакт. І-кий поїхав до Курська, але через тиждень вернувся дуже зажурений: не зважаючи на всі заходи увійти в контакт із Митрополитом, йому це не вдалося. Він примістився в гостинниці Полторацького, старався підмовити прислугу в готелі, але вона ніяк не погодилася на ці намови. Митрополита дуже строго стерегли. День і ніч пильнувала його варта в коридорі готелю й увійти з ним в якісь звязки ніяким способом не було можна.

Скоро потому Митрополита перевезено до манастирської тюрми Спасо-Єфиміївського манастиря в Суздалі. На всіх нас, що знали, якою сумною славою тішився Спасо-Єфиміївський манастир, це „жива могила", — вістка про перевіз туди Митрополита зробила страшенно пригноблююче враження. У всіх перед очима стояли страшні картини, змальовані А. Пругавіном в його відомій книзі про „Монастирську Тюрму" в Суздалі... Тяглися довгі місяці, цілий рік, а про Митрополита не було в нас жадної вістки. З кінцем 1915. р. я частенько бував в окупованій частині Галичини, як уповажнений від „союза городов", мене там скрізь розпитували, — що й як із Митрополитом, але я сам нічого не знав. Якось промайнула по часописах вістка, що російський Синод збирається „судити" Митрополита, так наче він мав би право на такий суд....

[3]) Цей кап. Наркевич — по авторитетному роз'ясненні д-ра Ю. А. Яворського в листі до мене — це автор відомої брошури „Современная Галичина", виданої Штабом Рос. Армії для ознайомлення старшин. Авторство цеї брошури я в своїх „Споминах" невірно приписав д-рові Ю. Яворському, що на цьому місці спростовую.

Ол. Гладишовський

Полк. ГНАТ СТЕФАНІВ

Дня 25. червня минає рік, як в Реґенсбурзі, в Німеччині, тихо зійшов в могилу бл. п. Гнат Стефанів, полковник Української Армії. Обставини еміґрантського життя так трагічно зложились, що пок. Гнат Стефанів помер далеко від своїх найближчих-рідних — в таборі для ДП, який саме був напередодні ліквідації й з якого вже масово виїхали у всі кінці світу ті, що близько стояли до Покійного. Умирав самітній, після важкої недуги, як і важким було його життя, повне величних і траґічних моментів.

Як син народного вчителя, уроджений 10 лютого 1886 в Топорівцях, повіт Городенка, поступив до австрійської кадецької школи у Львові, а опісля її закінчення зістав приділений як старшина до 4. п. ділений як старшина до 4. п. п. Перемишлі, а згодом до 35 п. стрільців в Золочеві.

Як одинокий старшина — українець у полку зорганізував полковий церковний хор, яким сам дириґував і сам провадив одинокý на всі галицькі полки школу для неграмотних вояків-українців, за що дістав найвищу похвалу з Міністерства Війни.

З золочівським полком вийшов Покійний на першу світову війну і в 1915 році попав з Перемишля до російської неволі, відки в 1917 р. через Фінляндію повернувся до Австрії. Великі листопадові події в 1918 р. застали Покійного в Золочеві, де перейняв владу, а від 7 листопада брав активну участь в команді оборони Львова, де оставав аж до відступу Української Армії, цебто до дня 22 листопада. Від 4 грудня 1918 по кінець квітня 1919 р. був начальником постачання У. Г. А., а опісля аж по кінець листопада 1919 р. Командантом запілля армії УНР; від 5 грудня 1919 по 10 травня 1920 — в Зимовому Поході — як Командант полка в запіллі. В серпні 1920 р. разом з генералом Кравзом перейшов до Чехословаччини. В роках 1920-23 Покійний був консулем ЗУНР в Ужгороді і Командантом Українських Робітничих Сотень в Карпатській Україні, створених з інтернованих військових частин.

Решта, аж до вибуху другої світової війни, це роки еміґрантських злиднів, виповнених боротьбою з життєвими труднощами. Найбільш доводилось Покійному витерпіти зприводу переслідувань чеською владою, яка підозрівала його в організації українського підпільного руху. Вистачить пригадати, що впродовж тих 16 літ Покійний з родиною міняв 23 рази місце замешкання. Після проголошення самостійности Карпатської України віддав себе Покійний до диспозиції української влади в Ужгороді, а опісля в Хусті.

Трагедія Закарпаття змусила Покійного переїхати до Відня, де застає його друга світова війна. Вже в перших днях війни бачимо Покійного в Галичині. Тут він присвятивсь громадській справі зразу в Сяноці, як голова станиці для втікачів зі Сходу, а від 1 квітня 1940 в Балигороді, ліського повіту, як референт аґрарних справ повітової самоуправи, де дуже заслужився при упорядкованні і забезпеченні права власности тисячів малоземельних господарів зпонад граничної лінії Сяну, яких — як звісно — большевики безоглядно евакували в глиб СССР з вісімсотметрового пограничного пояса.

В липні 1944 р. прийшлось Покійному еміґрувати перед большевицькою навалою і другий раз в життю зазнати всіх еміґрантських злиднів тим разом остільки важчих, що Покійний покидав рідні землі важко хворий, частинно спаралізований, без тої динамічної енергії, яка так дуже його характеризувала. Не було вже в ньому того довіря до власних сил, яким вмів запалювати інших, особливо собі підчинених, серед яких користувався все якнайбільшою пошаною і симпатією.

В Німеччині, до її розвалу, Покійного — напів каліку — заставляють носити до вагонів звої дахової папи, поки з допомогою давних, ще австрійських, старшин не вдалось його звільнити від примусових робіт і примістити в лічниці в Грацу. В осені 1946 року переїхав Покійний до родини і замешкав спершу в Корнберґу, а опісля в таборі в Реґенсбурзі, де й спочив навіки, далеко від рідної землі, якій вірно служив ціле своє життя.

В історії наших визвольних змагань особа Покійного займає почесне місце, а як товариш зброї і активний член українського громадського життя оставив він по собі якнайкращий спомин.

Тих кілька слів спогаду про Покійного полковника Гната Стефаніва хай заступлять китицю квітів від його товаришів зброї на свіжу ще могилу, яка жде упорядкування і тривалого намогильного пам'ятника.

(В найближчу неділю, 25 червня, відбудеться в Ню Йорку в церкві св. Юра панахида по Пок. полк. Стефанові).

„Четвертий" симптом російської кризи

(Продовження зі стор. 2-гої)

противника, вона спочатку робить його спільником, з тим, щоб згодом ограбувати і приборкати його, спочатку приспавши братанням його пильність. Такою є московська тактика чистої води.

Але ці „визволення" і наявність великих антаґонізмів національного характеру в СССР власне і створюють та поглиблюють той **„четвертий" симптом кризи в СССР, до якого західній світ повинен приглянутися уважніше.**

Напочатку 2-гої світової війни в Західній Україні й Польщі сконцентровано понад 100 советських дивізій, приготованих до несподіваного удару на Німеччину. Всі перелiски були запаковані танками, а аеродроми — літаками. Німеччина може лише на кілька днів випередила сама той удар 22. VI. 1941 р. В тих дивізіях передової лінії росіян було не більше 25%, решту складали салдати різних національностей СССР, переважно українці. білоруси, козаки і середньоазійці. Російські кадрові дивізії стояли в другій лінії, головне в Московській окрузі.

За перші 6 місяців війни до німецького полону пішло близько 4 мільйони вояків і офіцерів, — в подавляючій більшості то були люди неросійської національности, вони не хотіли боронити інтереси московського імперіялізму так, як боронила його під Москвою чи Ленінградом російська ґвардія. Очевидно, в цьому випадкові не малу ролю зіграло наставлення людей інших національностей до Москви.

Відразу по закінченні війни, офіційним розпорядженням Москви зліквідовано кримську татарську республіку за те, що населення її прихильно поставилося до німецької окупації. Після масових розстрілів, решту кримських татар, майже поголовно, вивезено до Сибіру й Казахстану. Масові репресії були примінені з тої причини і до інших національностей — на Україні, в Білорусі, на Кубані, Дону й північному Кавказі. Бо під час війни там скрізь виявилося, що „дружня сім'я народів СССР" є лише пропаґандивною фікцією.

Сьогодні, найбільше говорячи про мир і невпинно готуючись до війни за світове панування, Москва під впливом того досвіду попередньої війни, провадить масове виселення мільйонових національних груп — з західної і східної України, Білорусі, узбережжя Чорного моря, з Північного Кавказу та прикордонних областей Ірану. Спорожнілі місцевості заселюються надійними людьми з корінних російських областей. Хіба не є це познакою загрозливої внутрішньої національної кризи?

В країнах сателітів, де ще з тактичних міркувань Москва не наважується застосувати заміни населення в мільйонових маштабах (Москва хотіла б зробити це вже тепер), вона все ж поспішно ліквідує або депортує найактивніших прихильників національної незалежности і насаджує на провідних становищах своїх довірених людей, що безапеляційно виконують накази Москви, або використовує місцевих ренеґатів.

Не так давно на таке становище в польській армії поставлено маршала Рокосовського. Перебуваючи 1938 року в київській в'язниці я познайомився там з командиром Білоцерковської стрілецької дивізії. Він розповідав мені, що напочатку 1938 року Рокосовський був засуджений військовим трибуналом на кару смерти. За деякий час кару смерти замінено на 25-річне ув'язнення в політичному ізоляторі. Вже пізніше, напочатку війни стало відомо, що Рокосовського звільнено, а незабаром він дістав звання маршала. Такі дивовижні трансформації можливі в Совєтському Союзі і їх було більше в критичному періоді так зв. єжовщини, що в 1937-1938 р. спустошила командні кадри червоної армії. Сьогодні, зогляду на польське походження Рокосовського, після того як він виявив рабську вірність у московській службі, його поставлено на становище міністра оборони Польщі. Справа ясна: в польській армії з'явилися загрозливі симптоми прагнення звільнитися від московської залежности. Найзручніше здушити їх польською, але слухняною рукою і тому Рокосовський дістав своє призначення. Хоч напевне в середовищі польської армії можна було б знайти людину не менш здібну від Рокосовського на це становище.

Москва боїться повторення тітовського експерименту напевне більше аніж реакції населення на прояви економічної чи моральної кризи. Після прикрого випадку з Тітом, вона, не гаючи дня, почала вживати радикальних заходів в країнах сателітів. І можна не сумніватися, що примiром „лікування" Дімітрова в Москві мало не тільки причини пов'язані з його хворобою. Таке „лікування" не є виключеним також для інших комуністичних лідерів з країн-сателітів. І з огляду на це, не можна сподіватися тепер, у мирний час поширення тітового бунтарства, що є одним з виразних доказів внутрішньої національної кризи поза залізною заслоною.

(Кінець буде).

Др Микола Андрусяк

До дискусії на тему назви „Україна"

У статті „Дискусія на тему „назва України" на науковому засіданні НТШ („Свобода" з 3 червня 1950. ч. 124) в змісті реферату автора цих стрічок після слів: „місцеве населення перемінило спершу на „країну", пропущено „згодом на „Україну". Це є основне в твердженні про сполучення пра- і все- слов'янського слова „країна" на українському ґрунті з прийменником „у" так, що в актах називаються спершу карпатські округи спершу „крайнами" є названі такі: берегівська, ужанська, гуманська, маковицька, стропківська, винянська, ужгородська, середнянська й мукачівська), відтак „країнами" (названі такі: Мукачівська, Ужгородська, Гомонянська й Маковицька), врешті „українами" (згадується в актах про „Мукачівську Україну й інші України", про „старостів україни угорської" та про „україну угорських границь"). Це твердження на основі актів противорічить здогадові проф. дра Романа Смаль-Стоцького (Походження і значення назви „Україна", „Свобода", з 22 березня 1950. ч. 66), мов би „Україна" повстала в наслідок „краяння" „країни" на менші „україни" та згодом „це нове слово „україна" поширило своє значення на всю країну полян, ба навіть на сусідів, бо воно стало назвою нової аґрарної структури". Обоснування з словника Грінченка не витримує критики,бо тут мовознавець запустився в недослджувану ним, а тільки уявлену „історію розвитку земельної структури слов'янського світу". А тут — як говорив проф. Чубатий у дискусії — філолог у своїх виводах повинен послуговуватись лише арґументами філологічної натури".

З приводу статті заслуженого ґенерала армії УНР П. Шандрука п. н. „До назви „Україна" („Свобода" з 31. травня 1950. ч. 124) зазначу, що згадувана ним карта Східньої Европи в 1289 в російській Енциклопедії Брокгавза й Єфрона з першої половини XIX ст. була зладжена не на основі дотогочасного стану історичних дослідів: територія України на цій карті тотожна з межами козацької України XVII-XVIII ст. Редаґувалася ця енциклопедія ще перед ув'язненням Шевченка і Кирило-методіївців, тимто назва „Україна" не була ще страшною для росіян; адже утворена з ядра Слобідської України харківська ґубернія звалася спершу офіціяльно „українською", тимто міг у 1816 р. появитися в Харкові журнал „Украинский Вестник", з годом альманах „Українець". В російських енциклопедіях того часу користали з дослідів тогочасного авторитетного українського історика Михайла Максимовича, тимто не диво, що шан. ґенерал знайшов у тексті згадуваної ним енциклопедії, „що Україна повстала, як сильна і велика тогочасна держава внаслідок, головним чином, політично-державних заходів князя Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха". Але для дослідів над назвою „Україна" ця енциклопедія не має значення.

З ЖИТТЯ ГРОМАДІ ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Віднова діяльности Союзу Українсько - Американських Купців і Промисловців

Союз „Бизнесменів" був оснований в листопаді 1932 р. заходами місцевих підприємців, йдучи за прикладом і закликом такої ж організації в старому краю, у Львові.

До другої світової війни Союз проявляв живу діяльність в користь своїх членів. Основники— розуміли, що торгівля і промисл це один з головних чинників господарського незалежного життя не тільки одиниць, але і цілого народу. Об'єднані члени підприємці — це доказ, що наш нарід не менше здібний як інші народи, та що і в господарській ділянці робить теж осяги. Це примір заохочуючий як для старшої так і для нової іміграції.

Навіть не маючи потрібних даних, як; фахове знання, та великого капіталу, можна зорганізувати свій власний незалежний варстат праці, набуваючи досвід та затруднюючи других молодих людей.

Перші загальні збори по другій світовій війні відбулися 15. березня 1950 р. в залі Т-ва „Січ" при 506-508 18-тій Авеню, а другі збори 11. травня ц. р. Вибрано новий провід в складі :Василь Кучкуда, предсідник; Іван Атаманець, рекорд. секретар; І. Третяк, фінансовий секретар, Іван Вініч, скарбник.

Нововибрана управа поклала собі за головне завдання об'єднати знову давних членів та нових, що в міжчасі зорганізували свої підприємства, скликати відтак ще одні загальні збори на осінь ц. р., та відсвяткувати 18-ту річницю існування Союза Бизнесменів. Рівно ж постановлено включитися в загально-громадську працю із іншими українськими організаціями на терені Нюарку. Вкінці — помогти в розбудові Building Loan and Saving Association в Нюарку, що має дуже гарні успіхи в праці. Там предсідником є п. Сарабаб, а містопредсідником ділянки громадянин, предсідник Укр. Централі, проф. Теодозій Каськів.

Дмитро Конюх

КЛІВЛЕНД, О.

З похорону на працю УКК

Дня 8 червня поховано Н. Голдера, члена Тов. „Сокіл", Від. 336 УНСоюзу. На поминках у похоронним заведенню п. М. Колодія секретар Гр. Кісіль попросив п. Олену Степаник і М. Матішина до збірки на народні потреби. Зібрано $30.60. У своїм працальнім слові п-ні Степаник згадала за добрі діла Покійного та його дружини. В доказ любови до Покійного зложено повно живих квітів, за які люди заплатили великі гроші. На мою думку такий доказ є непрактичний. За витрачених кілька соток долярів можна б обтерти не одну пекучу сльозу живучій людині. Вже час, щоб ми і про це подумали. Кому користь з таких квітів? Пожертви зложили по $1: О. Степаник, Г. Кісіль, М. Яким, А. Модна, М. Матішин, Іван Проць, И. Гладиш, М. Савчак, С. Палівода, А. Садовський, Т. Опанасець, Ст. Стахів, Софрон Стахів, І. Писарчук, Т. Кальмук, Гр. Гула, Р. Кальницька, А. Якимець, Т. Голдер, М. Бабяк, А. Бабяк, И. Пацула, К. Кутний, М. Колодій, В. Працьов, К. Голдер $2 і дрібними. Разом $30.60, з чого $20.60 передано до Злучених Організацій на працю УККомітету.

Олена Степаник

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У дописі про перше засідання Секції Мовознавства УВАН, надрукованім у ч. „Свободи", стався прикрий недогляд — не згадано виступу проф. В. Січинського в обговоренні доповіді проф. Я. Рудницького про походження назв „Русь" і „Україна". Проф. В. Січинський у своєму виступі обстоював далі свої погляди, висловлені в його праці „Назви України", що в ній він уперше дав такий цінний матеріял, як карти чужоземного походження з назвою „Україна" поряд з назвою „Окраїна".

проф. В. Чапленко,
Секретар Секції.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую друга **МИКОЛУ І О-ЛЕСЬКУ ЛАЦУК**, із села Гановець Нових, пов. Рогатин, котрі виїхали 1934 році до ЗДА. Хто про них знає або вони самі голоситесь до:

KUCYJ WASYL
822 Newark Ave., Jersey City 6, N. J.

ПОТРІБНО ДЯКОУЧИТЕЛЯ

Має вести школу, вчити співу, заряджувати концертами і т.д. Просимо подати кваліфікації.

Голоситись до:
UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH
OF ST. SOPHIA
39 West, 22nd Street,
Bayonne, N. J.

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

6. Червень є місяцем вінчань

По всій Америці, по всіх містах та містечках, у червні йдуть вінчання і типовою картиною червня є або святкова юрба коло дверей церкви, де відбувається вінчання, або весела процесія авт з молодими та гостями. І мало не кожний, пишучи листа закордон, згадає про вінчання сусіда, або приятеля, або й члена своєї родини.

Такі листи, можливо більше як будь-які інші, можуть показати правдиву картину Америки в чужій країні. Просто і природно розповідаючи про життя своєї громади, можна допомогти розсіяти брехню, що поширюється ворожою пропаґандою та вияснити непорозуміння.

Часто малюють сімейне життя в Америці несталим та нетривким, що закінчується розлукою та розбитою хатою. Кажуть, що життя в Голівуді є типовим для всієї Америки, а сенсаційні кінофільми та романи начебто відбивають життя пересічного подружжя. Запевняють, що американська родина є звироднїла і відбиває вплив безбожної та матеріялістичної цивілізації.

Чи є кращий спосіб протистояти брехні, як почати своє оповідання з вінчання і просто описати, як воно відбувається в ці теплі червневі дні? Молоді, що стали перед вівтарем своєї церкви, вільно брали одно одного, без жадного примусу з боку батьків, чи з боку якихось соціяльних чинників. Вони є вільні душі, як і всі, що живуть у демократичній країні; вони дивляться в майбутнє з вірою одне в одного і з твердим рішенням разом пережити і добре, і зле, що стрінеться на їх шляху.

На цих американських молодят чекає життя, якого хотіли б всі люди: вони будуть ростити дітей, мати свою власну хату, жити в комфорті, що полегшить їм щоденні труднощі і довгі роки житимуть у багатій, вільній і мирній країні. Де ще б на світі вони мали нагоду чекати на таке життя?

Звичайно, в Америці, як і всюди на світі, бувають нещасливі подружжя. Проте, жадна держава не турбується за родину більше як Америка, так не оточує дітей турботою за їх здоров'я та щастя, не ставиться з більшою побожністю до родинного вогнища.

І нехай наш громадянин задумається на хвилину серед весільного святкування, що відбувається у цьому місяці — теплому червні. Нехай збере думки, навіяні цим весіллям і він відчує його красу і обіцянки. Пізніше, пишучи про це своєму приятелеві закордон, він зможе ілюструвати і потвердити на йзворушливішу правду про свою країну.

Це є стаття з серії щотижневих статтів, поширюваних тепер Загальною Радою Американської Єдности з метою допомогти американським громадянам ширити правду про Америку по всьому світу. Якщо у Вас є якісь питання або побажання щодо того, як зробити родинні або ділові листи закордон ще ефектовнішою зброєю у поході за правду — то напишіть листа до редактора, або до Загальної Ради Американської Єдности: Common Council for American Unity, 20 West 40 Street, New York 18, N. Y.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами вісельників прошу звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19570- Федоріско Стефана, Верону і Юрка від Дмитра Онищенка.

19571 Брончак Миколу з с. Кросенко (Перемишляни) від Боднар Анни.

19507 Федик Леся з с. Козари (Рогатин) сина Микити і Марії і Блащак Катерину від Воловіна Івана.

19508 Семкович Николая і Федора, синів Стася Паламаревого з с. Перегінська, Заріка (Долина) від Анастазії Кулик, з дому Депутат.

19509 Крулік Івана з с. Чернова Воля (Ярослав) від Тліс Степана.

19510 До Таборових Управ в Німеччині. Просимо оголосити, що Фартушок Пелагію з с. Губичі (Перемишль) пошукує Ярослав Войтович з Канади. Голоситися в ЗУДАКом. у Филаделфії під ч. 19510.

19511 Кеніг Филипа, Єлизавету і Льотту від Марти Бехтольд.

19512 Верабей Якова з с. Пацковичі від Зихар Константина.

19513 Тулупа Сергієнко Володимира з Полтави від Євгена Сергієнко-Тулупа.

19514 Мхальську з Малищаків Пазю з с. Костарівці (Сянік) від Ворожбит Олени.

19515 Драсчук Теодора з Городенки від Анни Драйчук.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN
RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

ОБ'ЄДНАННЯ КООПЕРАТОРІВ.

Серед українських кооператорів, що недавно прибули до ЗДА, виникла думка об'єднатися в єдине професійне товариство і 4 червня відбулися загальні збори кооператорів, які ухвалили заснувати Товариство Українських Кооператорів в Ню Йорку.

На зборах був заслуханий статут товариства і після дискусій одноголосно прийнятий.

Метою Товариства є об'єднати всіх працівників української кооперації і проводити слідуюче:

а) зберігати традиції і досвід української кооперації, вироблені на рідних землях та передавати їх новим кооператорам у нових обставинах побуту і праці.

б) Працювати теоретично і практично в справі розбудови української кооперації на нових місцях поселення.

Для здійснення цієї мети Товариство буде:

а) влаштовувати фахові курси, реферати, дискусії,

б) видавати книжки, підручники і інструкції та підготовляти статті й інформації до преси про українську кооперацію,

в) тримати зв'язки з кооперативними установами,

г) допомогати в творенні українських кооперативних підприємств та на бажання контролювати їх діяльність,

д) допомогати членам в одержанні відповідної праці.

е) репрезентувати і заступати інтереси Тов-а та його членів перед чинниками влади та господарчими установами.

Були обрані: Управа Товариства, Контрольна Комісія і Громадський Суд.

До Управи обрані: голова — Іларій Ольховий, заступник голови — Микита Кекало, секретар — Дмитро Кульчицький, скарбник — Микола Чопик і член — Олексій Черник. Членські внески встановлено в 50 центів на місяць.

Товариство закликає всіх українських кооператорів вступати в його члени.

Адреса Товариства: 221 East 6 St., New York, N. Y.

Микита Кекало,
149 Ave. A, New York, N. Y.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

УКРАЇНСЬКІ ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ В ТОРОНТІ.

Від кількох літ веде корисну працю на культурно - освітнім секторі Осередок Української Культури й Освіти у Винипеґу. Є це мабуть одинока загально - українська, безпартійна інституція в Канаді.

Головна ціль того Осередку зберегти, піднести і розвинути українську культуру й освіту. Важним середником для осягнення тої цілі являються Вощі Освітні Курси, що їх веде Осередок для української молоді Канади і Америки в часі двох літніх місяців. Сотні студентів, що покінчили такі Курси, свідчать про їх значіння і хосенність.

Подібно як в минулих роках так і цього року відбудуться **Вищі Освітні Курси в Торонті.**

Курси розпічнуться дня 3-го липня 1950 р. і будуть тривати 7 тижнів. Курси будуть відбуватися в новому будинку філії У. Н. О. під числом 295 вул. Каледж.

Вписове виносить $15. При більшому числі кандидатів з одної родини є знижка вписового.

За науку нема жадної оплати.

На Курси вписуватися можуть хлопці і дівчата у віці від 13 літ вгору, також молодь з середною і вищою освітою (Гайскул, Університет). Мешкання і добра опіка для дівчат запевнені у Сестер Служебниць під числом 438 вул. Кинг Іст Торонто.

Для хлопців зпоза Торонта подбається рівнож про добре приміщення.

Для легшого прохарчування буде відкрита кухня в будинку, де будуть відбуватися Курси.

На Курсах будуть викладатися такі предмети: історія України, українська мова і література, християнська етика, наука співу, українські танки і т. д. Управителем Курсів буде д-р Маценко з Винипеґу.

В справах Курсів зголошуватися на адресу:

Mrs. S. Sawchuk
106 Spadina Rd.
Toronto, Ontario, Canada.

Родичі, яким лежить на серці добро власних дітей і українського народу, повинні скористати з цеї нагоди і післати своїх дітей на повищі Курси які напевно принесуть всім неоціненну користь.

Голоситеся негайно і спонукуйте других! (Ог.).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 388, відбудуться в неділю, 25. червня, о год. 2-ій попол., в церковній галі. Просимо прийти на ці збори. Уряд здасть звіт за 6 місяців, як також делегати здадуть звіт з 22. Конвенції УНС. Просимо членів і членкиць численно прибути. — М. Весоловський, предс.; В. Панькив, кас.; Е. Воловняк, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Вступайте громадно в члени Українського Народного Союзу!

ТАРЗАН, ч. 2371. Погоня по деревах.

Коли вбивчо наставлений Манзен кружляв довкруги дерева, щоб вистрілити на людську постать...

Джена пильно втримувала пень дерева між собою й ним.

Нагло вона вискочила на галузь, щоб сховатися за її листям.

Розлючений її стратегією, Манзен привязав кріс до звисаючої винної лози, а самий підповз на дерево.